

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק

בג"ץ 8451/18

לפני: כבוד השופט ע' פוגלמן
כבוד השופט י' עמית
כבוד השופט נ' סולברג

העותרים: 1. האקדח על שולחן המטבח - אשה לאשה מרכז
פמיניסטי חיפה
2. איתך-מעכי משפטניות למען לצדק חברתי
3. האגודה לזכויות האזרח בישראל
4. שדולת הנשים בישראל
5. כולן – קידום השיח והעשייה הפמיניסטית
בישראל
6. פרופיל חדש
7. רופאים לזכויות אדם
8. ארגון משפחות נרצחים ונרצחות
9. נע"ם – נשים ערביות במרכז
10. נשים נגד אלימות

נ ג ד

המשיבים: 1. השר לביטחון הפנים
2. משרד הבריאות
3. משרד הרווחה

התנגדות לצו על תנאי

תאריך הישיבה: י"ב בניסן התשפ"ב (13.4.2022)

בשם העותרים: עו"ד אן סוצ'יו; עו"ד נטע לוי; עו"ד עודד פלר

בשם המשיבים: עו"ד יעל מורג יקו-אל

פסק-דין

השופט ע' פוגלמן:

עניינה של העתירה שלפנינו בשני ראשים: הראשון, נוגע לתבחינים למתן רישיון להחזקת כלי יריה פרטי (להלן: התבחינים) שנקבעו על ידי השר לביטחון הפנים (להלן גם: השר), מכוח סמכותו בחוק כלי היריה, התש"ט-1949 (להלן: חוק כלי היריה); השני, נוגע להוראות השר לביטחון הפנים שמאפשרות למאבטחים לשאת כלי יריה מחוץ

לשעות העבודה. כפי שיפורט להלן, העתירה מיצתה את עצמה ברובה ולכן יובאו הדברים הצריכים לענייננו להלן בתמצית.

1. בחודש ינואר 1996 פורסמו לראשונה התבחינים (אמות המידה) למתן רישיונות לנשק פרטי. קבלת רישיון לכלי יריה מותנית בעמידה באחד התבחינים, כמו גם בעמידה בדרישות סף שאינן מענייננו. במסגרת תבחינים אלה נכללים כיום, לדוגמה, מורה דרך מוסמך בעל רישיון תקף; שוטר שמשרת או ששירת שירות קבע במשטרת ישראל במשך שנתיים לפחות; כבאי פעיל ברשות הארצית לכבאות והצלה, בעל ותק של שנתיים לפחות (בתנאים מסוימים) ועוד. בשנת 2014 חתם השר לביטחון הפנים דאז, על רקע המצב הביטחוני, על תבחינים מעודכנים שהרחיבו במידת מה את התבחינים שקדמו להם. התבחינים עודכנו פעם נוספת בשנת 2015, ובמסגרת עדכון זה נוסף, בין היתר, תבחין של "שירות ביחידה מיוחדת בכוחות הביטחון", שאפשר לבעלי עבר קרבי מיחידות מיוחדות בצה"ל לבקש רישיון לכלי יריה. בשנת 2018, על רקע המצב הביטחוני ששרר אותה העת, קידם השר לביטחון הפנים הרחבה נוספת בתבחינים. במסגרת זאת, חתם השר ביום 20.8.2018 על מסמך התבחינים המעודכן, שבמסגרתו נוספו גם לוחמים בצה"ל שעברו הכשרת "רובאי 07".

2. במקביל, החל משנת 2016 הורה השר לביטחון הפנים, בהוראת שעה מכוח סמכותו לפי סעיף 10ג(ה)(1) לחוק כלי היריה, כי המועסקים בשירותי שמירה יוכלו לשאת כלי יריה גם שלא במקום ובפרק הזמן שבהם מבוצעת השמירה, וזאת מטעמים של שמירה על שלום הציבור וביטחונו (וזאת, כחריג לכלל שקבוע בסעיף 10ג(ב) שלפיו נשיאה והחזקה של כלי היריה תהא מוגבלת למקום ולזמן השמירה; להלן: הוראת השעה). תוקפה של הוראת השעה הוארך מעת לעת (באחרונה, הוארכה הוראת השעה בהחלטת השר לביטחון הפנים מיום 28.12.2021 ותוקפה עד ליום 30.6.2022; העתירה שלפנינו כוונה להוראה מיום 22.5.2018 "או כל הוראה נוספת שתאריך את תוקפה").

3. במסגרת העתירה שלפנינו התבקשו שלושה סעדים: ראשית, כי יבוטל השינוי בתבחינים שנערך בשנת 2018; שנית, שנורה כי את התבחינים יש לקבוע במסגרת חקיקת משנה ולא כהנחיות מינהליות; ושלישית, כי תבוטל הוראת השעה שמתירה נשיאת נשק אבטחה ונשק ארגוני מחוץ לשעות העבודה. בעיקרם של דברים, נטען בעתירה כי מדיניות השר לביטחון הפנים מרחיבה באופן קיצוני את הנגישות לכלי ירייה אזרחיים וכי מדיניות זו גובשה – בין היתר – בהיעדר תשתית עובדתית ראויה, ובהיעדר דיון ציבורי ופרלמנטרי.

4. דיון ראשון בעתירה התקיים ביום 19.5.2019 (לפני הנשיאה א' חיות והשופטים מ' מזוז וי' אלרון) ולאחריו נקבע כי המשיבים ישובו ויעדכנו בדבר עבודת המטה והליך קבלת ההחלטות בשלושת ראשי העתירה. המשיבים הגישו הודעות עדכון עתיות בסוגיות אלו, וזאת בשים לב גם להשפעת המצב הפוליטי במדינה ומערכות הבחירות הרצופות על גיבוש המדיניות. לאחר הקמת הממשלה ה-35 וכניסתו לתפקיד של השר לביטחון הפנים דאז נערך דיון נוסף בעתירה (לפני השופטים ע' פוגלמן, נ' סולברג ומ' מזוז) ובסיומו הורה בית המשפט, בשים לב למועד כניסת השר לתפקידו, כי יינתן למשיבים פרק זמן נוסף לסיום הליך קבלת ההחלטות. במסגרת הודעת עדכון מיום 1.10.2020 הודיע היועץ המשפטי לממשלה כי הוא מסכים למתן צו על תנאי בכל הנוגע לסעד שעניינו עיגון התבחינים בחקיקת משנה (יוער כי קודם לכן הגיש השר לביטחון הפנים דאז הודעה מטעמו לבית המשפט; הודעה זו הוצאה מהתיק בהחלטה מיום 18.10.2020). בהמשך לכך הורה בית המשפט על קיום דיון המשך בעתירה. בסופו של הדיון שהתקיים ביום 14.2.2021 (בהרכב השופטים נ' סולברג, מ' מזוז וי' וילנר) ניתן צו על תנאי שהורה למשיב 1, השר לביטחון הפנים, לבוא ליתן טעם:

"(א) מדוע לא יעוגנו התבחינים למתן רישיון לנשיאת נשק אזרחי, פרטי וארגוני בחקיקת משנה (תקנות), חלף הנחיות מינהליות;

(ב) מדוע לא תבוטל, ולא תוארך עוד, הוראת שעה שהוארכה על-ידו לאחרונה ביום 27.10.2020, מכוח הסמכות הנתונה לו בסעיף 10ג(ה) לחוק כלי היריה, התש"ט-1949, שלפיה מועסקים בארגון לשירותי שמירה יהיו רשאים לשאת את כלי הנשק שניתן להם ברישיון מאת הארגון (ובלבד שמדובר באקדח בלבד), בכל שטח המדינה, גם שלא במקום השמירה, או בפרק הזמן שבו מתבצעת השמירה, למעט חריג מסוים שפורט באותה הוראה".

5. בתצהיר התשובה, הבהיר היועץ המשפטי לממשלה כי בכל הנוגע לחלקו הראשון של הצו על תנאי, בדבר עיגון התבחינים בחקיקת משנה, הוא מסכים למתן צו מוחלט (יוער כי במסגרת התצהיר הובאה גם עמדתו החולקת של השר לביטחון הפנים דאז בהקשר זה). אשר לחלקו השני של הצו על תנאי, צוין כי השר לביטחון הפנים התכוון לפעול לשינוי חוק כלי היריה, באופן שייתר את הצורך בהוראת שעה. עם זאת, נכון למועד הגשת תצהיר התשובה, שררה "אי בהירות בנוגע לכינונה של הממשלה השלושים ושש" ולכן צוין שאין אפשרות מעשית לקדם חקיקה כאמור (סעיף 21 לתצהיר התשובה). המשיבים ציינו בתצהיר התשובה כי באותו שלב השר לביטחון הפנים האריך את הוראת השעה ב-4 חודשים בלבד, וביקשו להגיש תצהיר משלים בתוך שלושה חודשים.

6. ביום 22.7.2021 הוגש תצהיר תשובה משלים, שבמסגרתו עדכנו המשיבים כי לאחר השבעת הממשלה ה-36 נדרש השר הנוכחי לביטחון הפנים לסוגיות שבעתירה. אשר לעיגון התבחינים בחקיקת המשנה, צוין כי עמדת השר היא כי יש לפעול לקביעת התבחינים בחקיקת משנה. לפיכך, ציינו המשיבים כי סעד זה בעתירה מיצה את עצמו. אשר להוראת השעה, ביקש השר החדש פרק זמן נוסף לצורך גיבוש עמדתו בסוגיה. בית המשפט הורה על הגשת תצהיר תשובה משלים, וזה הוגש ביום 26.12.2021. במסגרת תצהיר זה, עדכנו המשיבים כי מזה מספר חודשים נערכת במשרד לביטחון הפנים עבודת מטה לגיבוש תקנות בעניין התבחינים. צוין כי בעת הקרובה יוגשו בהקשר זה המלצות לשר לביטחון הפנים; כי בהמשך טיוטת התקנות תפורסם להערות הציבור; וכי לאחר מכן אלו יובאו לאישור ועדת ביטחון הפנים של הכנסת. אשר להוראת השעה, נמסר כי בכוונת השר לביטחון הפנים הנוכחי לקדם תיקון חקיקה שיסמיכו לקבוע בצו שמאבטחים, כולם או חלקם, יוכלו לשאת נשק גם שלא במסגרת עבודתם וכי תוקפו של צו מעין זה יוגבל לפרק זמן של עד 12 חודשים ויהיה כפוף לאישור הוועדה לביטחון הפנים של הכנסת. עוד צוין כי בעת הזו בכוונת השר להאריך את הוראת השעה עד ליום 30.6.2022.

ביום 13.4.2022 קיימנו דיון בהתנגדות לעשיית הצו על תנאי לצו מוחלט.

דיון והכרעה

7. לאחר ששמענו את טענות הצדדים בדיון שלפנינו, הגענו לכלל מסקנה כי העתירה בתצורתה הנוכחית מיצתה את עצמה, ודינה להימחק. תחילה, בכל הנוגע לראשה הראשון של העתירה – עיגון התבחינים בחקיקת משנה – בתצהיר התשובה המשלים הבהירו המשיבים כי:

“מזה מספר חודשים נערכת במשרד לביטחון פנים עבודת מטה לגיבוש תקנות בעניין התבחינים. במסגרת עבודת המטה נבחנים כלל התבחינים הקיימים כיום, ובעת הקרובה יוגשו לשר לביטחון פנים המלצות בעניין. בהמשך, תוכן טיוטת התקנות בהתאם לאישור השר, אלו יפורסמו להערות הציבור, ולאחר מכן יובאו לאישור ועדת ביטחון הפנים של הכנסת” (סעיף 5 לתצהיר התשובה המשלים מיום 26.12.2021).

רשמנו לפנינו את הצהרת המשיבים כי בכוונתם לסיים את הליך גיבוש התקנות עד לסיום כנס הקיץ של הכנסת, ביום 31.7.2022, ומשאלה הם פני הדברים, הרי שהעתירה בראשה זה מיצתה את עצמה.

8. דין העתירה להימחק גם בכל הנוגע לראשה השני, שעניינו בהוראת השעה, שתוקפה הוארך כאמור עד ליום 30.6.2022. כפי שציינו המשיבים, בכוונתם לקדם שינוי חקיקה בהקשר זה, שייתר את הצורך בהארכת הוראת השעה. בדיון לפנינו ציינו המשיבים כי להערכתם תוך כחודשיים יופץ תזכיר לתיקון החוק אך כי הליך החקיקה לא יסתיים עד ליום 30.6.2022. בשלב זה הצענו כי העותרים יוכלו להעביר עמדה בכתב לידי השר לביטחון הפנים עובר להארכה נוספת של הוראת השעה וכי זו תישקל על ידו לפני החלטתו בהקשר זה, והמשיבים נתנו הסכמתם לכך. בנסיבות אלו ונוכח הבהרות המדינה, איננו סבורים כי הונחה עילה – בנקודת הזמן הנוכחית בשים לב להליך החקיקה ולאפשרות שניתנה לעותרים להציג עמדתם עובר לקבלת החלטה חדשה – להתערבותנו בראש זה. נבהיר בצד האמור, כי טענות העותרים שמורות להם באשר להחלטות שיתקבלו בעתיד בהקשר זה.

סוף דבר: העתירה נמחקת בזאת והצו על תנאי שניתן בה – מבוטל.

בשים לב להשתלשלות העניינים שתוארה לעיל, יישאו המשיבים בהוצאות העותרים בסך 7,500 ש"ח.

ניתן היום, כ"ו בניסן התשפ"ב (27.4.2022).

ש ו פ ט

ש ו פ ט

ש ו פ ט